

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 17-18 stycznia 2019 na kierunku
„filozofia” prowadzonym na Wydziale Filozoficzno-Historycznym
Uniwersytetu Łódzkiego

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1.....	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	9
Dobre praktyki	9
Zalecenia	10
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	13
Dobre praktyki	14
Zalecenia	14
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	14
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	14
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	18
Dobre praktyki	19
Zalecenia	19
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	19
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	19
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	22
Dobre praktyki	23
Zalecenia	23
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	26
Zalecenia	26
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	29

Zalecenia	30
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Systemowa ocena infrastruktury dydaktycznej i naukowej przy aktywnym współudziale studentów.....	32
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	35
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Diks, członek PKA
członkowie:

1. prof. dr hab. Piotr Sikora, członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej
2. prof. dr hab. Leon Miodoński, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej
3. mgr inż. Małgorzata Piechowicz, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. Marta Prusińska, ekspert ds. pracodawców
5. Julia Sobolewska, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich
6. Józef Szymeczek, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. międzynarodowych

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filozofia” prowadzonym na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Poprzednio przeprowadzono ocenę instytucjonalną Wydziału Filozoficzno-Historycznego w roku akademickim 2012/2013, przyznając ocenę pozytywną (uchwała Nr 492/13 z dnia 5 września 2013 r.). Sformułowane przez Zespół Oceniający zalecenia dotyczyły niskiego zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, niewystarczającej współpracy z absolwentami kierunku, konieczności doprecyzowania procedur normujących proces zapewnienia jakości kształcenia. Szczegółowe informacje w tym zakresie wskazano w punkcie 5 raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania m.in. z autorami Raportu Samooceny, członkami zespołów zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia, pracownikami odpowiedzialnymi za programy wymiany międzynarodowej, wsparcie osób z niepełnosprawnością, pracownikami biblioteki, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, pracownikami biura karier, koordynatorem ds. praktyk, przedstawicielami Samorządu Studentów, studentami oraz nauczycielami akademickimi. Ponadto przeprowadzono hospitacje zajęć dydaktycznych, dokonano oceny losowo wybranych prac dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym. Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	„filozofia”
Poziom kształcenia	studia I stopnia studia II stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	obszar nauk humanistycznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	dziedzina nauk humanistycznych dyscyplina: filozofia
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	studia I stopnia: 6, 194 pkt ECTS studia II stopnia: 4, 132 pkt ECTS
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	-
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	studia I stopnia: licencjat studia II stopnia: magister
Liczba studentów kierunku	studia I stopnia: 36 studia II stopnia: 118
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	studia I stopnia: 1905 studia II stopnia: 1170

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia na kierunku „filozofia” opiera się o wizję filozofii, jako dyscypliny z 2500-letnią tradycją, której zasadniczym aspektem jest rozwój dyskursywnego myślenia na tematy fundamentalne - tak dla pojedynczej jednostki, jak i całej kultury. Z takiej wizji filozofii wynika sylwetka absolwenta (sformułowana na internetowej stronie Instytutu Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego). Zgodnie z ocenianą koncepcją kształcenia absolwent „filozofii” dysponuje rozwiniętymi kompetencjami miękkimi, do których należą: „erudycja, umiejętność dyskusowania, polemizowania i argumentowania; kreatywność, elastyczność i otwartość na nowe idee; jasność myślenia i formułowania swoich myśli, komunikatywność wynikająca ze świadomości języka; pogłębione rozumienie ludzi, zdarzeń i procesów zachodzących we współczesnym świecie, dostrzeganie wartości i odpowiedzialność”. Kształcenie, które ma doprowadzić do takich efektów, jest - zgodnie z zamysłem i praktyką ocenianej Jednostki - maksymalnie zindywidualizowane, tj. oparte na indywidualnym kontakcie studenta z nauczycielem akademickim i stwarzające możliwość kształtowania przez studenta własnej, indywidualnej ścieżki rozwoju.

Oceniana koncepcja kształcenia czerpie pewne inspiracje z wzorców międzynarodowych, zwłaszcza brytyjskiego opracowania „The Quality Assurance Agency for Higher Education Subject Benchmark Statements” oraz ogólnoeuropejskiego projektu „Tuning Educational Structures in Europe”. Warto jednocześnie odnotować, że w odniesieniu do polskich ośrodków akademickich koncepcja kształcenia filozoficznego na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego jest niezwykle oryginalna - gdyż do tego stopnia akcentuje dialogiczny charakter filozofii i samodzielność myślenia filozofa, iż całkowicie rezygnuje z podawczych środków dydaktycznych (wykład). Tak bardzo sokratejska wizja kształcenia filozoficznego nie jest nigdzie indziej w Polsce spotykana. ZO PKA zauważył jednak brak przyjętego dokumentu, w którym byłaby jasno wyrażona i który mógłby zarówno być punktem odniesienia wewnątrz Jednostki (dla pracowników i studentów), jak i prezentować tę koncepcję na zewnątrz.

Tak pojęta koncepcja kształcenia jest zgodna z misją Uniwersytetu Łódzkiego (<https://www.uni.lodz.pl/strona/szczegoly/misja>), która *nota bene* przywołuje myśli dwóch filozofów (G. W. Leibniza i T. Kotarbińskiego - pierwszego Rektora Uniwersytetu Łódzkiego), podkreślające wagę rozumnego i krytycznego myślenia oraz jego powiązanie z wolnością i odpowiedzialnością.

1.2.

Badania naukowe prowadzone w ocenianej Jednostce obejmują szeroki zakres zagadnień filozoficznych. Nie brakuje badań historyczno-filozoficznych, stanowiących zawsze bazę dla namysłu o bardziej problemowym charakterze. Historycy filozofii koncentrują się na myśli starożytnej i średniowiecznej, a jeśli chodzi o myśl nowożytną - filozofii niemieckiej i francuskiej. Przedmiotem badań jest także współczesna myśl francuska. Jeśli chodzi o badania problemowe, to warto wymienić badania z zakresu analizy języka naturalnego, epistemologii, badania logiczne nad logikami klasycznymi i nieklasycznymi, a także zagadnienia metaetyki, aksjologii, estetyki czy filozofii społecznej. Jednym z obszarów badawczych bardziej rozwiniętych w ocenianej Jednostce jest zespół zagadnień związanych z opracowaniem, przekładem i interpretacją myśli filozoficznej innych kręgów językowych. Znajduje to odbicie w programie i efektach kształcenia, w których znaczącą rolę odgrywają zajęcia filozoficzno-translatorskie, wraz z osiąganymi poprzez uczestnictwo w nich odpowiednimi efektami kształcenia (szerzej na temat osiągnięć naukowych kadry dydaktycznej patrz opis kryterium 4 niniejszego raportu).

Instytut Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego wydaje trzy czasopisma naukowe: „Bulletin of the Section of Logic”, „Hybris” oraz „Acta Universitatis Lodzensis”. Pierwsze z wymienionych ma zasięg międzynarodowy. Szeroki zakres badań pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału stanowi solidną bazę dla prowadzonego kształcenia.

1.3.

Efekty kształcenia sformułowane dla ocenianego kierunku wynikają w sposób konsekwentny z przyjętej koncepcji kształcenia. Już wśród efektów wiedzy znajdują się takie, które ściśle łączą się z dialogiczno-dyskusyjnym charakterem filozofii. Na przykład dla studiów pierwszego stopnia jest to efekt „Zna podstawowe metody badawcze i strategie argumentacyjne właściwe dla wybranych subdyscyplin i dziedzin filozofii: logika, etyka, epistemologia, etyka, historia filozofii, filozofia analityczna, filozofia współczesna”, a dla studiów drugiego stopnia - „Ma gruntowną znajomość metod badawczych i strategii argumentacyjnych wybranej subdyscypliny filozoficznej”, jak również: „Ma gruntowną znajomość metod interpretacji tekstu filozoficznego”.

Dla przyjętej koncepcji kształcenia jeszcze większe znaczenie mają efekty kształcenia z obszarów umiejętności i kompetencji społecznych. Na ocenianym kierunku są one odpowiednio przemyślane i rozbudowane. Zwracają tu uwagę takie efekty jak: „Analizuje argumenty filozoficzne, identyfikuje ich kluczowe tezy i założenia”, „Formułuje w mowie i na piśmie problemy filozoficzne, stawia tezy oraz artykułuje własne poglądy w sprawach społecznych i światopoglądowych”, „Jest otwarty na nowe idee i gotów do zmiany opinii w świetle dostępnych danych i argumentów” (pierwszy stopień studiów), albo: „Twórczo wykorzystuje wiedzę filozoficzną i metodologiczną w formułowaniu własnych hipotez i konstruowaniu argumentacji”, „Analizuje złożone argumenty filozoficzne, identyfikuje składające się na nie tezy i założenia, ustala zależności logiczne i argumentacyjne między tezami”, „Dostrzega, formułuje i rozwiązuje problemy etyczne związane z własną pracą badawczą i publikacyjną oraz odpowiedzialnością przed współpracownikami i innymi członkami społeczeństwa” (drugi stopień).

ZO PKA ocenia, że osiągnięcie wyżej wymienionych efektów kształcenia przygotowuje do prowadzenia badań - co jest wymogiem dla studiów pierwszego stopnia - lub umożliwia

uczestnictwo w badaniach - co jest wymogiem dla studiów drugiego stopnia. Potwierdza to m. in. fakt, iż troje studentów ocenianego kierunku zostało zakwalifikowanych do finansowania własnych badań w programie Studenckich Grantów Badawczych Uniwersytetu Łódzkiego. Osiągnięcie tych efektów kształcenia pozwala także absolwentom odnaleźć się na pozaakademickim rynku pracy - rozbudowane umiejętności argumentacyjne, interpretacyjne i komunikacyjne mogą okazać się bardzo pomocne w rozmaitych obszarach działalności zarówno kulturalnej, jak i biznesowej.

W przyjętych przez Jednostkę rozwiązaniach efekty kształcenia przydatne na pozaakademickim rynku pracy powinny być osiągnięte także podczas praktyk zawodowych. Zgodnie z sylabusem praktyk zawodowych są to efekty z zakresu kompetencji społecznych związane z świadomością konieczności ciągłego doksztalcania się i umiejętności samodzielnej organizacji własnej pracy. Są to efekty spójne z efektami zdefiniowanymi dla kierunku „filozofia”. ZO PKA odnotowuje jednak, że wspomniane efekty kształcenia są osiągnięte także podczas innych zajęć, co powinno skłonić Jednostkę do rozważenia konieczności włączenia do programu studiów praktyk zawodowych. Dalsze informacje w tym zakresie przedstawiono również w opisie kryterium 2 niniejszego raportu.

Trzeba także podkreślić, że przyjęte efekty kształcenia są sformułowane na tyle jasno i precyzyjnie, iż pozwala to rozpoznać sposób weryfikacji stopnia ich osiągnięcia przez studenta. Są one dość ambitne, ale ich osiągnięcie w trakcie studiów jest możliwe, zwłaszcza przy założeniu takiego programu, jaki opracowała Jednostka (szczegóły w opisie kryterium 2 niniejszego raportu). Są one także spójne z efektami kształcenia zdefiniowanymi dla obszaru i odnoszą się do dyscypliny naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku. Jedyne braki można zauważyć w zakresie kształcenia językowego. Zgodnie z wymogami prawa po ukończeniu studiów drugiego stopnia student powinien znać wybrany język obcy na poziomie B2+, zaś przyjęte przez Jednostkę językowe efekty kształcenia wskazują poziom B2.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wypracowała niezwykle oryginalną i spójną koncepcję kształcenia, inspirowaną wzorcami międzynarodowymi i powiązaną z prowadzonymi, szeroko zakrojonymi, kompleksowymi badaniami naukowymi w dyscyplinie „filozofia”, do której odnoszą się zakładane efekty kształcenia. Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na ich weryfikację. Są one spójne z efektami kształcenia właściwymi dla obszaru i poziomu studiów, do którego oceniany kierunek jest przyporządkowany. Wątpliwości budzą jedynie efekty kształcenia odnoszące się do poziomu znajomości języka obcego (wymagany poziom B2+ dla studiów drugiego stopnia). Brak także jasnego i wyraźnego wyartykułowania omawianej koncepcji w jednym dokumencie, który można byłoby udostępnić publicznie.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Opisanie i publiczne udostępnienie koncepcji kształcenia dla kierunku „filozofia”.
2. Dokonanie korekty efektów kształcenia w zakresie kompetencji językowych, tak by odpowiadały wymaganym przepisami prawa poziomom biegłości językowej.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program studiów przewiduje na pierwszym stopniu studiów 1905 godzin zajęć, zaliczenie których umożliwi zdobycie 195 pkt ECTS, w tym 180 związanych z przedmiotami z dyscypliny „filozofia”, zaś pozostała część z przedmiotami ogólnouczelnianymi - w tym lektoratem języka obcego - i praktykami. Na drugim stopniu studiów - 1170 godzin zajęć, zaliczenie których umożliwi zdobycie 133 pkt ECTS, w tym 132 pkt ECTS związanych z przedmiotami z dyscypliny „filozofia”, 1 pkt ECTS - z przedmiotami ogólnouczelnianymi. Liczba punktów ECST do osiągnięcia w ramach przedmiotów powiązanych z badaniami naukowymi prowadzonymi w Jednostce wynosi odpowiednio: 90 i 126, natomiast procentowy udział pkt ECTS związany z zajęciami do wyboru: 53% i 64%. Od strony formalnej ZO PKA nie zgłasza więc zastrzeżeń do programu studiów na kierunku „filozofia”, jednakże należy stwierdzić, iż ze względu na niewielkie grupy studenckie nie jest możliwe uruchomienie wszystkich zajęć z oferty przedmiotów do wyboru. Mimo ograniczenia puli przedmiotów do wyboru zachowana zostaje możliwość kształtowania przez studentów ścieżki kształcenia zgodnej z ich zainteresowaniami oraz obowiązującymi przepisami prawa (min. 30% pkt ECTS programu studiów).

Kształt programu i planu studiów na kierunku „filozofia” jest ściśle związany z przyjętą koncepcją kształcenia. Jednostka zrezygnowała z prowadzenia zajęć w formie wykładów. Zajęcia są prowadzone w formie ćwiczeń, którym nadano charakter zajęć: informacyjnych, konwersatoryjnych (które zdecydowanie dominują w planie zajęć), projektowych, warsztatowych i translatoryjnych. Wszystkie formy zajęć są zorientowane na aktywizację studentów. Taka organizacja zajęć daje prowadzącym możliwości decydowania w konkretnych przypadkach o tym, jak duży procent czasu ma być poświęcony na merytoryczne wprowadzenie w postaci mini-wykładu, będącego integralnym elementem dialogiczno-dyskusyjnym tych zajęć.

Studenci wspomagani przez prowadzących przygotowują i wygłaszają na zajęciach krótkie referaty i dyskutują na ich temat. Na niektórych konwersatoriach dyskusje mają formę bardziej swobodną, na innych - ustrukturyzowaną (np. w formie zbliżonej do debaty oksfordzkiej). W ramach translatoriów uczestnicy przygotowują własne propozycje przekładów

fragmentów tekstów filozoficznych i dyskutują je w grupie. Podczas zajęć projektowych studenci przygotowują wydarzenia o charakterze publicznym, np. publiczne debaty oksfordzkie lub wystawy wizualne prezentujące treści filozoficzne w przestrzeni uniwersyteckiej.

Jeśli chodzi o treści programowe to charakteryzuje je podział na dwie części. Pierwsza część programu zawiera pewien treściowy kanon, zapewniający studentom odpowiedni poziom wiedzy dotyczącej podstaw z historii filozofii i każdej z subdyscyplin filozoficznych. Treści drugiej części programu dotyczą bardziej specjalistycznych zagadnień, najczęściej ściśle związanych z przedmiotem aktualnych badań pracowników naukowo-dydaktycznych ocenianej Jednostki. Na pierwszym stopniu studiów obie części są podobnej wielkości. Na drugim stopniu studiów dominuje część druga, specjalistyczna i powiązana z badaniami. Na obu stopniach studiów przedmioty przekazujące treści z części pierwszej są umieszczone zasadniczo na początkowych semestrach. Przedmioty o treściach specjalistycznych zajmują coraz więcej czasu wraz z kolejnymi semestrami studiów i umożliwiają w szczególności realizację efektów w zakresie umiejętności interpretacyjnych tekstu filozoficznego.

Praktyki zawodowe są realizowane na IV semestrze pierwszego stopnia studiów. Studenci sami znajdują sobie miejsca praktyk. Preferowane są instytucje kultury. W przypadku gdy studenci pracują, ich praca zawodowa może być zaliczona jako praktyka. Jednostka wspiera także płatne staże dla studentów (w 2017 r. pomogła trojgu studentów zrealizować taki staż w firmie INFOSYS). Po sprawdzeniu dokumentacji oraz odbyciu rozmów (tak z Władzami Jednostki, jak i ze studentami), zespół ZO PKA przychylił się do opinii studentów, że praktyki, niewymagane przez regulacje, w obecnej formie nie przyczyniają się do rozwoju studentów.

Program studiów - tj. dobór metod i treści oraz sekwencja przedmiotów i liczba godzin, które są nań przeznaczone – stwarza studentom możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wyjątek stanowi tu kwestia kompetencji językowych. Przyjęte zasady rekrutacji nie określają, z którego języka obcego nowożytnego kandydat ma mieć zdany egzamin maturalny. Osiągnięcie zakładanych językowych efektów kształcenia jest zaś możliwe tylko w przypadku języka angielskiego i to przy założeniu, że student zdał egzamin maturalny z tego języka, gdyż tylko w tym języku prowadzone są zajęcia obcojęzyczne, które stanowią uzupełnienie lektoratów i jednocześnie są konieczne do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

ZO PKA uznaje też za problematyczne przyporządkowanie zbyt małej liczby punktów ECTS do niektórych zajęć w odniesieniu do wymagań, które wedle sylabusów przedmiotowych są stawiane studentom na tych zajęciach. W szczególności odnosi się to do nakładu pracy niezbędnego do przeczytania zalecanej literatury. Dla przykładu: za zaliczenie kursu Historia Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej student zdobywa 9 punktów ECTS. Zgodnie z przyjętymi zasadami odpowiada to max. 270 godzinom pracy studenta, z czego zgodnie z programem studiów 90 godzin to zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego. Na pracę własną studenta pozostaje 180 godzin. W sylabusie przedmiotu znajduje się zaś spis literatury liczący 36 pozycji, w tym 26 to starożytna i średniowieczna literatura źródłowa a 10 to szerokie tematycznie opracowania. Nawet jeśli część z tych materiałów to tylko fragmenty większych dzieł, to całość obowiązkowej literatury mieści się na kilku tysiącach stron. Trudno przypuszczać, by student był w stanie przeczytać wszystko ze zrozumieniem w czasie 180 godzin. ZO PKA uznaje tak ambitne wymagania za niemożliwe do spełnienia. Oceniając obciążenie zajęciami dydaktycznymi poszczególnych semestrów warto

rozważyć, zgłaszaną przez studentów, możliwość przesunięcia niektórych treści na wcześniejsze semestry, szczególnie w przypadku semestrów, na których zaplanowano seminaria dyplomowe oraz przygotowanie prac dyplomowych.

2.2.

ZO PKA stwierdza, że na ocenianym kierunku stosuje się bardzo różnorodne metody oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Są to najczęściej metody łączące ocenę aktywnego uczestnictwa studenta w zajęciach z oceną jakości wykonania specyficznego zadania „egzaminacyjnego”, takiego jak na przykład napisanie kilkustronicowego mini-eseju, który weryfikuje również przygotowanie do prowadzenia badań, ustne lub pisemne odpowiedzenie na sformułowane przez prowadzącego pytania dotyczące zagadnień poruszanych na zajęciach, czy zinterpretowanie w obecności prowadzącego konkretnego tekstu filozoficznego. Zdecydowana większość stosowanych metod wymaga od studentów wykazania się nie tylko wiedzą, lecz także umiejętnością samodzielnego myślenia, a część z nich także pracą w grupie. Stosowane metody pozwalają więc na kompleksową ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia zarówno w odniesieniu do efektów wiedzy, jak i umiejętności i kompetencji społecznych.

Przegląd wybranych losowo prac etapowych pozwala stwierdzić, że pytania i zadania egzaminacyjne stawiane przez prowadzących poszczególne kursy są zgodne z treściami przekazywanymi na prowadzonych przez nich zajęciach. Posiadają one także charakter pozwalający na porównywalne i sprawiedliwe ocenienie poszczególnych uczestników zajęć.

Jeśli chodzi o wsparcie studentów w procesie kształcenia poprzez zapewnienie im informacji zwrotnej co do stopnia osiągnięcia przez nich zakładanych efektów kształcenia, ZO PKA stwierdza, że z przeglądu dokumentacji wynika, iż wsparcie to nie jest udzielane w takim samym stopniu przez wszystkich prowadzących - niektóre prace etapowe zawierają więcej, inne mniej tego typu informacji. Podczas spotkania z kadrą akademicką, a także studentami ocenianego kierunku, ZO PKA został poinformowany, że ze względu na niewielką liczbę studentów i wysoce zindywidualizowany charakter procesu kształcenia, w wielu przypadkach informacje takie są przekazywane drogą ustną podczas osobistych spotkań prowadzących ze studentami.

2.3.

Rekrutacja na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie wyników egzaminu maturalnego, zarówno tzw. nowej, jak i starej matury, zgodnie z uchwałą nr 109 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 22 maja 2017. Zasady punktacji poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do każdego rodzaju matury są określone w załączniku do w/w uchwały. Informacje te dostępne są na stronie internetowej Uczelni.

ZO PKA zauważył niespójność pomiędzy deklaracjami Jednostki zawartymi w raporcie samooceny a dokumentem dostępnym na stronie Uczelni. Wedle Jednostki, od kandydatów oczekuje się następujących kompetencji: „znajomość literatury polskiej na poziomie matury rozszerzonej, znajomość języka obcego nowożytnego na poziomie matury podstawowej, znajomość historii lub biologii lub fizyki lub matematyki lub WoS na poziomie matury rozszerzonej”. Oficjalne dokumenty Uczelni nie precyzują jednak, jakie przedmioty maturalne są brane pod uwagę (poza j. polskim), wymieniając jedynie „inny przedmiot maturalny”.

Problematyczny jest także fakt, że wymagania rekrutacyjne nie precyzują, który język nowożytny kandydat na studia powinien znać na poziomie maturalnym (B1), zaś program studiów *de facto* zakłada, że jest to język angielski.

Rekrutacja na studia drugiego stopnia odbywa się na podstawie rankingu sporządzonego na podstawie średniej ocen ze studiów pierwszego stopnia. Studenci, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia inne niż „filozofia” uzupełniają ewentualne braki w osiągniętych dotychczas efektach kształcenia w formie określonej przez indywidualnego tutora, którym jest pracownik naukowo-dydaktyczny ocenianej Jednostki. Przyjęte w zakresie rekrutacji rozwiązania nie przewidują rozmowy kwalifikacyjnej, która weryfikowałaby znajomość istotnych dla realizacji procesu kształcenia na studiach magisterskich treści oraz chęci rzeczywistego studiowania na kierunku „filozofia”.

Zaliczanie kolejnych etapów studiów odbywa się na podstawie zaliczenia poszczególnych przedmiotów, w których, wedle planu studiów, student powinien uczestniczyć na danym etapie studiów. ZO PKA nie zaobserwował żadnych problemów w tym aspekcie procesu kształcenia.

Proces dyplomowania przebiega prawidłowo. Na podstawie przeglądu wybranych losowo prac dyplomowych (szczegółowa ich ocena znajduje się w zał. 3 cz. II niniejszego raportu) ZO PKA stwierdza, że prace dyplomowe, zarówno licencjackie jak i magisterskie, odpowiadają merytorycznie efektom kształcenia i treściom programowym właściwym dla kierunku „filozofia”. Są także prowadzone na dobrym, a w części przypadków na bardzo dobrym poziomie merytorycznym. Oceny wystawione przez promotorów i recenzentów są, zdaniem ekspertów ZO PKA, adekwatne do poziomu ocenianych prac. Na uwagę zasługuje staranne przygotowywanie recenzji, które uzasadniają wystawione oceny, wskazując na mankamenty i zalety recenzowanych prac. Pewną niedoskonałością procesu dyplomowania jest jednak dopuszczanie w niektórych przypadkach do pisania prac na zbyt szerokie tematy (dotyczy to zwłaszcza studiów drugiego stopnia), co odbija się na ich jakości (są one zbyt powierzchowne). Drugim mankamentem jest brak jasnej zasady doboru pytań na egzaminie dyplomowym: w niektórych przypadkach wszystkie pytania mają charakter dość szczegółowy, w innych - zadawane są pytania szczegółowe i ogólne. Zdaniem ZO PKA słabości te wynikają z braku jasnego i wyraźnego sformułowania przez Jednostkę standardów dyplomowania, w tym i zasad formułowania pytań na egzaminie dyplomowym (z rozróżnieniem na pierwszy i drugi stopień studiów).

Z uzyskanych przez ZO PKA informacji wynika, że w Jednostce nie funkcjonuje określona procedura potwierdzania efektów uczenia się osiągniętych poza systemem studiów akademickich.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobór metod i treści kształcenia jest spójny z przyjętą koncepcją studiów. Sekwencja przedmiotów - najpierw w większości kursy zapewniające treści podstawowe i stopniowe wprowadzanie kursów przekazujących treści specjalistyczne - jest odpowiednio dobrana. Stosowane metody dydaktyczne są zróżnicowane, przeważają metody aktywizujące studentów. Dobrane są odpowiednio do zakładanych efektów kształcenia i stosowane w sposób elastyczny, dostosowany zarówno do poszczególnych studentów, jak i konkretnych grup zajęciowych. Tak

skonstruowany program i tak dobrane metody pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zdaniem ZO PKA są one odpowiednie do realizacji tych efektów kształcenia, które wiążą się z przygotowaniem do badań (pierwszy stopień) i uczestnictwem w badaniach (drugi stopień). Problemy mogą występować jedynie w zakresie kształcenia językowego w przypadku, gdy studenci przyjęci na studia (zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia) znają język nowożytny inny niż angielski. Program studiów pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia tylko w przypadku, gdy student kontynuuje w trakcie studiów naukę języka angielskiego, który w momencie rozpoczynania studiów pierwszego stopnia znał na poziomie B1.

Dobre praktyki

Prowadzenie wszystkich zajęć w formach nie-podawczych (wykład), lecz aktywizujących studentów (konwersatoria, warsztaty, translatoria)

Zalecenia

1. Uspójnienie zasad rekrutacyjnych w odniesieniu do języka obcego oraz tych elementów programu studiów, które umożliwiają osiąganie językowych efektów kształcenia, tak by poziom znajomości języka obcego, jakim legitymizują się przyjmowani kandydaci, pozwalał wszystkim studentom na osiągnięcie w trakcie realizacji programu studiów poziomów B2 (pierwszy stopień studiów) i B2+ (drugi stopień studiów).
2. Wprowadzenie procedury potwierdzania efektów uczenia się osiągniętych poza systemem studiów akademickich.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Działania systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały sformułowane w Polityce zarządzania jakością kształcenia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego, stanowiącej element systemu jakości kształcenia w uczelni. Za wdrażanie określonych polityką działań odpowiada Prodziekan ds. jakości kształcenia oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (dalej: WKJK), ściśle współpracująca z Kierunkową Komisją Programową. Działania wymienionych organów wspomaga Zespół ds. Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów oraz Zespół ds. Monitorowania Losów Absolwentów.

Projekt programu kształcenia jest opracowywany przez Komisję Programową kierunku w oparciu o potencjał i kompetencje kadry naukowej oraz zakres prowadzonych przez nią badań naukowych, a także oczekiwania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku wobec uzyskiwanych przez absolwentów kompetencji. Informacje w tym zakresie pozyskuje

się przy pomocy przeprowadzanego wśród studentów badania ankietowego (formularze wypełniane w systemie USOS po zakończeniu każdego cyklu zajęć), konsultacji z przedstawicielami samorządu studenckiego, hospitacji zajęć dydaktycznych, systematycznie dokonywanej oceny pracowników, a także dyskusji podejmowanych przez nauczycieli akademickich podczas posiedzeń Rady Wydziału, zebrań Instytutu Filozofii, a także spotkań WKJK. Płaszczyzną wymiany informacji ze studentami są ponadto organizowane przez Dyрекcję Instytutu spotkania oraz zebrania Komisji Programowej, w których udział biorą przedstawiciele studentów. W ten sposób w procesie projektowania i zatwierdzania programu kształcenia zapewnia się udział interesariuszy wewnętrznych. Należy przy tym zaznaczyć, iż reprezentujący Wydział samorząd studencki ukonstytuował się dopiero w ostatnim czasie, a ponadto reprezentanci studentów nie byli czynnymi uczestnikami zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia. W związku z powyższym koniecznym jest dalsze wsparcie studentów w zakresie wdrażania idei samorządności oraz promocja korzyści z ich zaangażowania w działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia i wnioskujący z nich sposób realizacji procesu kształcenia.

W projektowaniu efektów kształcenia uwzględniane są ponadto wyniki konsultacji z współpracującymi z Wydziałem pracodawcami (przedstawiciele instytucji kulturalnych, oświatowych, ośrodków naukowych, badawczych, społecznych). Podejmowane dotychczas wspólne działania koncentrowały się wokół organizacji konferencji, paneli dyskusyjnych, realizacji warsztatów edukacyjnych, wykładów gościnnych, praktyk zawodowych, czy popularyzacji filozofii (w tym konkursy upowszechniające wiedzę filozoficzną). W 2012 roku powołano Radę Interesariuszy Zewnętrznych przy Instytucie Filozofii, jednakże obecnie Jednostka nie organizuje cyklicznych spotkań w tym gronie, a wymiana informacji oraz pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych na temat realizowanego programu kształcenia zapewnia się przez doraźne spotkania z nimi. Choć wypracowana dotychczas formuła współpracy nie była nastawiona na pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych o realizowanym programie kształcenia i jego spójności z potrzebami rynku pracy, to ze względu na charakter kształcenia na kierunku „filozofia” (oparty na zindywidualizowanej edukacji pozwalającej wypracować postawę gotowości do artykułowania i uzasadniania poglądów), była ona wystarczająca dla dokonania przez interesariuszy zewnętrznych oceny przydatności zdobywanych przez studentów kompetencji w przyszłej pracy zawodowej, m.in. podczas indywidualnych konsultacji nauczycieli akademickich z interesariuszami, podczas których proszeni byli o ocenę realizowanego programu oraz zgłaszanie propozycji modyfikacji programowych. Warto podkreślić, iż wprowadzeniu zmodyfikowanego w roku akademickim 2013/2014 programu studiów towarzyszył cykl spotkań ze studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi, mający na celu uwzględnienie opinii i propozycji wszystkich istotnych dla ocenianego kierunku interesariuszy zewnętrznych.

Do źródeł danych wykorzystywanych w bieżącym monitorowaniu programu kształcenia oraz jego okresowym, corocznym, przeglądzie należą: wyniki anonimowego badania ankietowego studentów, wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych, konkluzje z konsultacji dotyczących realizowanych treści kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi, a także wnioski z analizy ocen kompetencji studentów formułowane przez pracodawców przyjmujących studentów na praktyki. Dane te uzupełniają opinie wyrażane przez Zespół do spraw Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów, który cyklicznie dokonuje

przeгляdu przygotowywanych prac dyplomowych oceniając zarówno ich poziom merytoryczny, rzetelność opracowania recenzji pracy przez promotora i recenzenta, jak i przebieg egzaminu dyplomowego na podstawie dotyczącego go protokołu (analiza pytań zadawanych podczas ostatniego etapu weryfikacji kompetencji studenta). Dokonany przez ekspertów Zespołu Oceniającego przegląd prac dyplomowych wskazuje jednak na konieczność poprawy skuteczności działań w tym zakresie. Zdiagnozowano bowiem przypadki - szczegóły w cz. II Załącznika nr 3 niniejszego raportu - świadczące o m.in. braku doprecyzowania wymagań stawianych licencjackim i magisterskim pracom dyplomowym, w tym zbyt szeroki zakres tematu pracy, niepozwalający studentowi na pogłębioną analizę wybranego zagadnienia, brak elementów syntetyzujących w pracy dyplomowej.

Gromadzone za pomocą ankiet opinie absolwentów kierunku uzupełniane są doraźnie pozyskiwanymi informacjami z prowadzonych przez Wydział portali społecznościowych oraz od nauczycieli akademickich utrzymujących kontakt z absolwentami. Za monitorowanie realizacji efektów kształcenia na poszczególnych przedmiotach odpowiedzialni są koordynatorzy przedmiotów, którzy dokonują corocznego przeglądu i weryfikacji stosowanych metod i form realizacji treści przedmiotowych oraz kierunkowych efektów kształcenia. Całościowe, systemowe monitorowanie programu kształcenia i jego aktualności względem zapotrzebowania rynku pracy prowadzone jest natomiast w oparciu o coroczne przeglądy i analizę programów studiów, dokonywane przez Radę Programową Instytutu, a ich efektem są wnioski kierowane do Rady Wydziału o korektę realizowanych programów studiów. Okresowy przegląd obejmuje ponadto ocenę sylabusów. W monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia oraz ocenę osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia włączani są interesariusze wewnętrzni, m.in. dzięki opracowaniu wniosków z wypełnianych przez studentów i absolwentów ankiet, sugestiom nauczycieli akademickich zgłaszanym podczas obrad Rady Wydziału, WKJK oraz Rady Programowej Instytutu. Wyniki wspomnianego badania ankietowego studentów są analizowane przez WKJK, a następnie podsumowywane w dorocznym raporcie. Wnioski z ankiet i stanu dydaktyki, diagnozowanego wyżej wymienionymi metodami, są omawiane na Kolegium Dziekańskim oraz zebraniu Instytutu Filozofii. Posłużyły m.in. modyfikacjom procesu kształcenia zapewniającym wzmocnienie kompetencji językowych studentów. Oceniając skuteczność przyjętych narzędzi monitorowania programu kształcenia Zespół oceniający PKA zwraca uwagę, iż, co potwierdzili obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym członkowie WKJK, niska zwrotność wypełnianych przez studentów ankiet wzbudza obawy o niemiarodajność opinii studentów na temat jakości kształcenia. Obok wdrożonych już działań korygujących (indywidualne rozmowy Dyrekcji Instytutu ze studentami kierunku) właściwym byłoby również prowadzenie działań promujących korzyści z uczestnictwa w procesie ankietyzacji oraz akcji motywujących studentów do zaangażowania w poprawę jakości kształcenia na kierunku, w tym zmierzające do zwiększenia świadomości studentów w zakresie znaczenia wyników ankiet studenckich, a przez to ich realnego wpływu na sposób realizacji programu kształcenia.

Należy ponadto zwrócić uwagę na brak systemowych rozwiązań w zakresie oceny infrastruktury, służącej nabywaniu określonych programem kształcenia efektów. Choć Władze Wydziału gromadzą przy pomocy indywidualnych rozmów z nauczycielami akademickimi i studentami informacje w tym zakresie, to zdiagnozowane przez Zespół Oceniający braki (niskiej jakości lub brak odpowiednich urządzeń służących prezentacji materiałów

dydaktycznych, m.in. przestarzałe rzutniki, komputery) świadczą o nieskuteczności przyjętych rozwiązań. Powyższe potwierdza brak skutecznych, systemowych rozwiązań w zakresie diagnozowania potrzeb i zapewnienia nauczycielom akademickim i studentom infrastruktury dydaktycznej i naukowej umożliwiającej realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także, ze względu na ogólnoakademicki profil studiów, prowadzenie badań naukowych.

Udział interesariuszy zewnętrznych w monitorowaniu programu kształcenia oraz jego okresowej ocenie systemowo zapewniony jest dzięki pracy Zespołu ds. Komercjalizacji oraz Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym i Pracodawcami, który powołano w ramach struktury organizacyjnej Wydziału i którego zadaniem jest opiniowanie programu studiów w zakresie jego spójności z potrzebami rynku pracy. Na poziomie ocenianego kierunku studiów brakuje jednak przykładów świadczących o skuteczności działania wspomnianego Zespołu. Wymierne korzyści w zakresie monitorowania zgodności nabywanych przez studentów umiejętności z oczekiwaniami pracodawców zapewnia natomiast, omówiona powyżej, wielopłaszczyznowa współpraca z partnerami zewnętrznymi, obejmująca realizację wspólnych projektów, badań naukowych, praktyk, staży, a także organizacji konferencji, szkoleń i warsztatów.

Wyniki monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia wykorzystuje się jako podstawę doskonalenia programu kształcenia, czego potwierdzeniem są wprowadzane zmiany, w tym obowiązujący od roku akademickiego 2013/2014 nowy program studiów. Do programu studiów włączono mające na celu wzmocnienie kompetencji językowych studentów dwa rodzaje translatorium oraz seminarium obcojęzyczne. Do potwierdzających skuteczność działań doskonalących, podejmowanych na podstawie wykorzystania wyników monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia inicjatyw, należy ponadto zmiana charakteru seminariów, które obecnie realizowane są w formie tutoriali, opartych na wzorcach oxfordzkich, pozwalających na doskonalenie edukacji zindywidualizowanej, będącej jednym z priorytetów programu. Zagwarantowaniu wysokiego poziomu kształcenia posłużyło również wzmocnienie selektywności kryteriów kwalifikacji na studia drugiego stopnia. Nauczyciele akademicy mają ponadto swobodę w zakresie wprowadzania nowych oraz modyfikacji oferowanych studentom zajęć do wyboru (duża oferta zróżnicowanych tematycznie kursów do wyboru). Do elementów doskonalących przyjęte dotychczas rozwiązania należy również wprowadzenie Zarządzenia nr 1/2018/2019 Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego w sprawie szczegółowych procedur prowadzenia kształcenia oraz polityki dydaktycznej Wydziału, uszczegóławiającego m.in. sposób prowadzenia seminariów dyplomowych.

3.2.

Informacje dotyczące procesu kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku studiów dostępne są dla różnych grup interesariuszy na stronach internetowych Instytutu oraz Wydziału, których poszczególne zakładki zawierają szczegóły dotyczące studiów prowadzonych w ramach Instytutu Filozofii (rekrutacja, zasady dyplomowania, program kształcenia, sylwetka absolwenta, praktyki studenckie), a także działalności naukowej wschodzących w skład Instytutu Katedr: Historii Filozofii, Logiki i Metodologii Nauk, Etyki

oraz Filozofii Współczesnej. Należy przy tym wspomnieć, iż ze względu na fakt, iż wydziałowy samorząd studencki ukonstytuował się dopiero w ostatnim czasie, zakładka Strefa studenta/Samorząd studencki na wydziałowej stronie internetowej znajduje się obecnie w opracowaniu i wymaga uzupełnienia. Dane zawarte na stronie internetowej uzupełniają tradycyjne formy upowszechniania informacji, takie jak: tablice informacyjne, gabloty wydziałowe i instytutowe, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami, absolwentami). Ponadto w ramach ogólnodostępnych platform wymiany informacji, w tym portalu społecznościowego Facebook, rozpowszechniane są wiadomości dotyczące aktualnie podejmowanych inicjatyw naukowych i kulturalnych, planowanych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, życia artystycznego Łodzi (zaproszenia na wystawy, prelekcje, itp.), relacje z wydarzeń towarzyskich (np. „fuksówki”), a także oferty pracy dla absolwentów. Podobne zadanie pełni także strona na Instagramie. Uzupełnieniem powyższego jest portal USOSweb, przy pomocy którego udostępniane są sylabusy poszczególnych zajęć, zawierające dane o wymaganiach wstępnych, efektach kształcenia przypisanych do przedmiotów oraz metodach ich weryfikacji. Istotną formą przekazu informacji jest ponadto regularna obecność przedstawicieli kierunku na targach edukacyjnych. Kandydatom na studentów dedykowane są materiały promocyjno-informacyjne, w tym ulotki i foldery zawierające syntetyczne dane dotyczące wymienionych wyżej zagadnień.

Dbłość o poszerzenie zakresu oraz dostępności informacji należy do obowiązków Zespołu do Spraw Promocji Wydziału Filozoficzno-Historycznego, a w szczególności Pełnomocnika Dziekana ds. Promocji. Do ich zadań należy również analiza dotychczasowych form aktywności, a także tworzenie strategii dalszych działań mających na celu zwiększenie ich skuteczności. Treści dostępne na stronie internetowej są okresowo monitorowane przez Władze dziekańskie oraz WKJK. Należy jednak wzmocnić skuteczność prowadzonych w tym zakresie działań ze względu na np. zdiagnozowany przez Zespół Oceniający brak udostępnienia zaktualizowanej procedury wznawiania studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego, prowadzący oceniany kierunek studiów „filozofia”, określił, wdrożył i realizuje systemowe działania służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów kształcenia. W ramach przyjętych procedur prowadzi również systematyczne monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia z uwzględnieniem uwag zgłaszanych przez poszczególnych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku. Przeprowadzona przez Zespół Oceniający analiza stanu faktycznego wykazała, iż działania systemu prowadzone są z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy, a także oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, czego efektem są wyżej wymienione przykłady działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. Do mocnych stron systemu zapewniania jakości kształcenia należy, co potwierdziły przeprowadzone w toku wizytacji spotkania, bliska współpraca studentów i nauczycieli akademickich, która pozwala na doskonalenie edukacji zindywidualizowanej, będącej jednym z priorytetów kształcenia na kierunku „filozofia” oraz na zachowanie bieżącej wymiany informacji i satysfakcjonującą obie strony realizację procesu kształcenia. Należy również wyróżnić zaangażowanie nauczycieli akademickich w dążenie do dostosowania programu

studiów do wymagań rynku pracy (wzmocnienie kompetencji językowych studentów, wypracowanie postawy gotowości do artykułowania i uzasadniania poglądów). Słabością ocenianego systemu zapewnienia jakości kształcenia okazało się natomiast niskie zaangażowanie przedstawicieli samorządu studentów w działania podejmowane na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, obniżona efektywność działań prowadzonych w zakresie monitorowania i usprawniania infrastruktury dydaktycznej służącej realizacji programu kształcenia, a także uchybienia w zakresie procedury dyplomowania.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Wsparcie studentów w zakresie wdrażania idei samorządności oraz promocja korzyści z ich zaangażowania w działania na rzecz doskonalenia jakości kształcenia i wnikający z nich sposób realizacji procesu kształcenia,
2. Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie oceny infrastruktury oraz rozwiązań w zakresie diagnozowania potrzeb interesariuszy wewnętrznych kierunku.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

W procesie kształcenia na kierunku „filozofia” uczestniczy 34 pracowników, w tym 4 osoby z tytułem naukowym profesora, 11 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego zatrudnionych na stanowisku profesora Uniwersytetu Łódzkiego, 3 osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 15 osób ze stopniem naukowym doktora, 1 osoba z tytułem zawodowym magistra. Cztery katedry, jakie tworzą Instytut Filozofii, są jednostkami całkowicie autonomicznymi pod względem badawczym, natomiast w ramach Instytutu Filozofii wspólnie uczestniczą w kształceniu studentów. Struktura zatrudnienia w katedrach jest podobna i przedstawia się w następujący sposób: Katedra Etyki zatrudnia 9 osób, z czego 2 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (obie na stanowisku profesora Uniwersytetu Łódzkiego), 7 osób ze stopniem naukowym doktora. W Katedrze Filozofii Współczesnej pracuje 9 osób, w tym 1 z tytułem naukowym profesora, 4 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (trzy na stanowisku prof. Uniwersytetu Łódzkiego), 4 ze stopniem naukowym doktora. Katedra Historii Filozofii zatrudnia 6 pracowników, w tym 1 osobę z tytułem profesora, 3 osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, z których 2 na stanowisku prof. Uniwersytetu Łódzkiego, 1 osobę ze stopniem naukowym doktora oraz 1 osobę z tytułem zawodowym magistra. Katedra Logiki i Metodologii Nauk dysponuje 10 pracownikami, w tym 2 osobami z tytułem naukowym profesora, 5 osobami ze stopniem naukowym doktora

habilitowanego (4 z nich na stanowisku prof. Uniwersytetu Łódzkiego) oraz 3 osobami ze stopniem naukowym doktora.

Wszyscy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku posiadają wykształcenie i dorobek naukowy w dyscyplinie, do której odnoszą się zakładane efekty kształcenia, tzn. w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych, dyscyplinie filozofia. Szczegółowe kwalifikacje naukowe kadry obejmują szerokie spektrum subdyscyplin filozoficznych, z których da się wyznaczyć kilka charakterystycznych linii problemowych. Po pierwsze, historia filozofii obejmująca zagadnienia od starożytności, poprzez średniowiecze, myśl renesansową, nowożytną, z uwzględnieniem specyfiki filozofii francuskiej, niemieckiej i angielskiej, aż do problemów współczesnej filozofii europejskiej, uprawianej również w szerokiej perspektywie (myśl francuska i niemiecka). Drugą charakterystyczną linią zainteresowań badawczych jest logika i epistemologia, w tym filozofia analityczna, filozofia języka i umysłu, a także filozofia nauki, metafizyka, semiotyka. Kolejną grupę stanowią zagadnienia z zakresu logiki, metodologii, m.in. teorii dowodów, logiki modalnej, systemów dedukcyjnych. Następny szeroki zakres badań dotyczy etyki oraz estetyki, w tym m.in. teorii sztuki współczesnej i nowoczesnej, teorii i praktyki performansu, estetyki miasta. Ponadto pracownicy Instytutu Filozofii zajmują się ontologią, fenomenologią, antropologią filozoficzną, filozofią dialogu, filozofią społeczną, filozofią edukacji.

Ta szeroka gama zainteresowań badawczych ma pokrycie w obszernym i różnorodnym dorobku naukowym. Obejmuje on, biorąc pod uwagę tylko lata 2013-2018, 22 monografie w języku polskim, 3 redakcje tomów polskojęzycznych, 30 artykułów w polskich pracach zbiorowych i monografiach wieloautorskich, 76 artykułów w czasopiśmie polskojęzycznym, 4 monografie obcojęzyczne, 4 redakcje tomów obcojęzycznych, 23 artykuły w obcojęzycznych pracach zbiorowych i monografiach wieloautorskich, 39 artykułów obcojęzycznych w czasopiśmie międzynarodowym, 4 przekłady. W tym samym czasie pracownicy Instytutu Filozofii zgłosili 33 projekty badawcze, z których do realizacji zakwalifikowano 14.

Podsumowując, różnorodność zainteresowań badawczych miała i ma bezpośrednie przełożenie na kompetencje dydaktyczne pracowników, proponowane przez nich zajęcia modułowe i specjalistyczne, takie jak seminaria i translatoria, co w konsekwencji zapewnia w pełnym stopniu możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Znaczna część pracowników Instytutu Filozofii doskonalila swoje umiejętności dydaktyczne i kompetencje językowe na stażach naukowych w zagranicznych ośrodkach naukowych, mając możliwość, oprócz prowadzenia badań naukowych, realizowania różnych form dydaktyki (wykłady, seminaria). Nabyte umiejętności stosowane są w bieżącej pracy ze studentami polskimi i zagranicznymi (zajęcia w języku angielskim, niemieckim i francuskim).

4.2.

Obsada zajęć dydaktycznych w Instytucie Filozofii oparta jest na stałych zasadach, wynikających ze struktury Instytutu składającego się z czterech autonomicznych katedr. Podział zajęć obowiązkowych leży w kompetencjach kierowników katedr, którzy przy obsadzaniu konkretnych zajęć kierują się dorobkiem naukowym i kompetencjami dydaktycznymi pracownika. Obsadę zajęć fakultatywnych reguluje natomiast Rada Programowa, składająca się z wybranych przedstawicieli pracowników naukowo-dydaktycznych, reprezentantów studentów, kierowników Katedr i przedstawiciela dyrekcji

Instytutu. W tym wypadku propozycje zajęć zgłaszanych przez pracowników także rozpatruje się z punktu widzenia kompetencji naukowych. Tej zasadzie podlega również tematyka seminariów licencjackich i magisterskich oraz translatoria i zajęcia w językach obcych. Akcent stawia się na podstawowe zagadnienia filozoficzne i zajęcia modułowe.

Zespół Oceniający PKA stwierdza prawidłową obsadę zajęć dydaktycznych. Ta ocena wynika ze zgodności dorobku naukowego pracowników Instytutu oraz ich kompetencji dydaktycznych do prowadzenia określonego typu zajęć na kierunku „filozofia”. Istnieją dobrze wypracowane procedury mające na celu zapewnienie optymalnej obsady dydaktycznej, polegające na stałej analizie dorobku naukowego pracownika i jego aktywności dydaktycznej, uwzględniając przy tym wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych oraz wyniki ankiet studenckich, oceniających jakość przeprowadzonych zajęć. Zespół Oceniający PKA stwierdził ponadto, że treści realizowane przez pracowników w trakcie zajęć ze studentami są zgodne z sylabusami i planami zajęć, co potwierdziły hospitacje wybranych zajęć.

4.3.

W Instytucie Filozofii prowadzona jest świadoma polityka rozwoju i doskonalenia kadry naukowo-dydaktycznej. Wynika ona z szeregu czynników: ogólnej sytuacji na uczelni, potencjału Wydziału Filozoficzno-Historycznego, obsady zajęć dydaktycznych w Instytucie, naturalnych ruchów kadrowych i w konsekwencji zapotrzebowania na nowych pracowników. W chwili obecnej trudno mówić o większych możliwościach rozwoju Instytutu Filozofii, ponieważ do tej pory odbywał się proces dostosowywania wielkości Instytutu do realnych możliwości. Ilość nauczycieli akademickich zmniejszyła się z 51 w roku 2008 do obecnego poziomu 34, który można uznać za stabilny.

Niemniej jednak Instytut Filozofii posiada jasną politykę kadrową tak w zakresie formalnego, jak i merytorycznego doboru nowych pracowników naukowo-dydaktycznych. Jest ona nakierowana na trzy zasadnicze cele: (a) zatrudnienie kompetentnego pracownika, ściśle przestrzegając transparentnych reguł polityki kadrowej przyjętej przez Instytut Filozofii, (b) budowanie potencjału naukowego jednostki, (c) właściwa realizacja programu kształcenia na ocenianym kierunku i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, włączając w to kompetencje językowe przyszłego pracownika. Wszelkie decyzje kadrowe podejmowane są przez kierowników katedr w porozumieniu z Dziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego, a także z Radą Instytutu Filozofii, opiniującą wnioski kadrowe.

W Instytucie Filozofii kładzie się silny nacisk na stałe monitorowanie rozwoju i doskonalenia pracowników naukowo-dydaktycznych poprzez ich cykliczną ocenę, odbywającą się zgodnie z zasadami obowiązującymi na Uczelni. Ma ona na celu wszechstronny przegląd aktywności i rozwoju pracownika obejmujący trzy zasadnicze aspekty: osiągnięcia w zakresie badań naukowych i kształcenia kadry naukowej, osiągnięcia w zakresie dydaktyki, osiągnięcia organizacyjne. Ocena odbywa się na podstawie bardzo szczegółowego „Kwestionariusza do oceny okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowych i dydaktycznych”. Przy ocenie działalności dydaktycznej uwzględnia się wyniki ankiet studenckich. Kierownicy katedr sprawują bieżącą pieczę nad swoimi podwładnymi. Służą do tego celu również sformalizowane metody – hospitacje zajęć dydaktycznych na podstawie formularza zawierającego samoocenę hospitowanego oraz ocenę hospitującego zajęcia według tych samych kryteriów.

Pracownicy Instytutu Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego mają stałą możliwość doskonalenia swoich kompetencji dydaktycznych uczestnicząc w różnych kursach i szkoleniach organizowanych przez uczelnię, jak np. w szkoleniu „Moodle w e-learningu akademickim: Narzędzia i techniki”, w szkoleniu z zakresu debat oksfordzkich, kursach językowych, czy też w programie „Kreatywny asystent = kreatywny student”, przeznaczonym dla asystentów i adiunktów, mającym na celu dostarczenie podstawowych kompetencji do prowadzenia zajęć dydaktycznych z użyciem metod stymulujących kreatywność studentów. Nie wszyscy jednak wykładowcy przywiązują wagę do stosowania form dydaktycznych, opartych na zastosowaniu nowoczesnego sprzętu oraz prowadzenia zajęć w oparciu np. tablice interaktywne, czy e-learning.

Jeśli zaś chodzi o kwestie naukowe, Biuro Nauki Uniwersytetu Łódzkiego regularnie organizuje szkolenia dla pracowników dotyczące projektów naukowo-badawczych i ich pozyskiwania. Ponadto prowadzone są także spotkania informacyjne w tym zakresie dla członków Rady Wydziału. Na Wydziale działa Zespół ds. projektów, wspierający pracowników, zwłaszcza w formalnej procedurze ich przygotowania, a także ich końcowego rozliczenia. Poprzez pocztę elektroniczną pracownicy są na bieżąco informowani o wszelkich konkursach rozpisywanych przez instytucje finansujące badania naukowe (NCN, FnrNP), a także o możliwości korzystania z zagranicznych wyjazdów naukowo-badawczych oraz propozycjach współpracy międzynarodowej.

Na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego istnieje sprawny system motywowania kadry powiązany z wynikami pracy naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej. Warunki uzyskania specjalnych dodatków motywacyjnych, nagród i premii zostały ujęte w formę regulaminów. Dotyczy to także młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich.

W okresie 2013-2018 nastąpił znaczący przyrost awansów zawodowych: 6 osób uzyskało stopień naukowy doktora, 5 osób stopień naukowy doktora habilitowanego, 4 osoby zdobyły tytuły naukowe profesora.

Podsumowując należy stwierdzić, iż polityka kadrowa realizowana przez Władze Wydziału Filozoficzno-Historycznego oraz Instytut Filozofii sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników naukowo-dydaktycznych i dzięki temu rozwojowi umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia przewidzianych dla kierunku „filozofia”.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadrę naukowo-dydaktyczną – prowadzącą zajęcia na kierunku „filozofia” i reprezentującą szerokie spektrum subdyscyplin filozoficznych – cechuje wysoki poziom aktywności naukowo-badawczej i dydaktycznej, o czym świadczą publikacje, realizowane projekty badawcze, a także wysoki poziom umiędzynarodowienia badań naukowych i dydaktyki. Dorobek naukowy kadry szczególnie rozwijany jest w zakresie zasadniczego kanonu kształcenia, który tworzy klasyczny kompleks przedmiotów filozoficznych uwzględniający: historię filozofii, epistemologię, logikę i metodologię nauk i etykę. Dorobek naukowy kadry i jego odzwierciedlenie w treściach programu studiów należy ocenić bardzo wysoko. Obsada zajęć nie budzi zastrzeżeń. Polityka kadrowa tworzy dobre warunki do

prowadzenia badań naukowych i rozwoju naukowego i dydaktycznego oraz sprzyja zdobywaniu nowych doświadczeń i umiejętności dydaktycznych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym realizowana jest w następujących obszarach:

- popularyzacja filozofii
- konsultacja programów dydaktycznych,
- realizacja praktyk zawodowych.

Popularyzacja filozofii

W popularyzację filozofii najbardziej zaangażowani są przedstawiciele kadry Instytutu Filozofii, ale włączani są w nią także studenci. Najbardziej dynamicznie rozwija się współpraca z Fundacją Urban Forms (FUF). Zaowocowała ona zorganizowaniem cyklicznej międzynarodowej konferencji „Aesthetic Energy of the City” w latach 2014, 2016 i 2018, w której uczestniczyli czynnie i biernie pracownicy i studenci/doktoranci. Dzięki FUF, studenci i doktoranci, pod merytoryczną opieką pracowników Instytutu, opracowywali i przeprowadzali różnorodne warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży dotyczące estetyki miejskiej, sztuki w przestrzeni publicznej oraz partycypacji społecznej. Były to: w roku 2014 – 3 warsztaty na festiwalach w Łodzi, Gdyni i Oświęcimiu, cykl 7 warsztatów w ramach projektu „Wyciągamy dzieci z bramy”; w roku 2015 cykl warsztatów w ramach grantu Akademii Orange w międzynarodowym partnerstwie z Akademią Orange, FUF, Dundalk Institute of Technology, AP University College Antwerp, warsztaty *Miasto w formie* w Szkole Podstawowej im. A.Mickiewicza nr 1 w Łodzi oraz na Pasażu Rubinsteina w Łodzi, cykl warsztatów *Przestrzeń publiczna, jej twórcy i wartości* dla trzech grup mieszkańców Łodzi w ramach projektu OFF Galeria, w partnerstwie z Muzeum Miasta Łodzi i Stowarzyszeniem Społecznie Zaangażowani; w roku 2016 turniej dla mieszkańców Bałut „Galante zagadki” oraz warsztaty „Graffiti z filozofami”, warsztaty *Mury dzielą, sztuka łączy* dla zwycięzców XXIV Międzyszkolnego Konkursu Plastycznego *Mój mural dla mojego miasta* w Szkole Podstawowej nr 45 w Łodzi, w 2017 roku warsztaty *Mury dzielą, sztuka łączy* dla młodzieży z Niepublicznej Integracyjnej Szkoły Podstawowej w Mysiadle oraz dla młodzieży z Rosji, Ukrainy i Dominikany w ramach współpracy z FUF oraz Centrum Akademickiej Współpracy ze Wschodem Politechniki Łódzkiej, warsztaty dla mieszkańców Łodzi w drugiej edycji projektu Off Galeria we współpracy z Muzeum Miasta Łodzi. Fundacja Urban Forms zaoferowała także wyjazdy zagraniczne, dzięki którym studentka „filozofii” w roku 2014 wzięła udział w panelu

dyskusyjnym zorganizowanym przez Uniwersytet Bauhaus i Galerię ACC w Weimarze oraz w symposium „Time for Murals” zorganizowanym przez Kultur Forum Dresden *riesa efau* w Dreźnie. FUF jest także dla studentów „filozofii” miejscem praktyk i staży. Praca Pani prezes FUF, jako członkini Rady Interesariuszy Zewnętrznych, została uhonorowana przez Rektora Uniwersytetu Łódzkiego medalem „UŁ w Służbie Społeczeństwu i Nauce” przyznany jednocześnie przez Senat Uczelni w 2016 roku.

Corocznie studenci „filozofii”, pod merytoryczną opieką pracowników Instytutu, przygotowują stoisko na Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki. Organizowane są także warsztaty filozoficzne dla młodzieży w szkołach średnich, m.in. w Zespole Szkół im. Jana Długosza we Włocławku, w XXIII LO w Łodzi, w XXVI LO w Łodzi, w Centrum Terapii Krótkoterminowej w Łodzi. Z inicjatywy pracowników Katedry Etyki przeprowadzono w łódzkich szkołach średnich kilkanaście spotkań w formie pogadarek, wykładów i warsztatów. Pracownicy Instytutu współpracują także z Młodzieżową Akademią Filozoficzną działającą przy IV LO w Łodzi.

Muzeum Sztuki w Łodzi, jako interesariusz zewnętrzny, chętnie gości studentów „filozofii” w galerii sztuki współczesnej MS2 na zajęciach prowadzonych przez pracowników Instytutu. W 2013 roku odbył się cykl 8 spotkań (jako zajęcia programowe dla studentów „filozofii” i okcydentalistyki) zatytułowany „Korespondencje. Pasaż po pasażu”, w trakcie których wykładowcy Instytutu Filozofii oraz zaproszeni goście prowadzili wykłady dotyczące poszczególnych części wystawy: *Korespondencje. Sztuka nowoczesna i uniwersalizm*. W ramach współpracy ze szkołami w MS2 zostały przeprowadzone w roku 2016 dwa warsztaty *Muzeum sztuki jako muzeum idei* dla uczniów XIII LO w Łodzi.

Zajęcia popularyzujące filozofię prowadzone są w formie dyskusji także w Kinie Charlie - obecnie dyskusje prowadzone są przez kadre Instytutu Filozofii, ale w planach jest zaangażowanie do tej roli również studentów „filozofii”.

Konsultacja programów dydaktycznych

W 2012 roku powstała Rada Interesariuszy Zewnętrznych przy Instytucie Filozofii. W jej skład weszli przedstawiciele następujących instytucji i organizacji: XXVI L.O. im. Bolesława Prusa w Łodzi, Stowarzyszenie Społecznie Zaangażowani, firma szkoleniowa Akademia Etyki, Łódzki Dom Kultury, Fundacja Nowoczesnej Edukacji SPUNK, XXXII LO w Łodzi, Fundacja Urban Forms, Muzeum Sztuki w Łodzi. Interesariusze niejednokrotnie proszeni byli o konsultacje programów dydaktycznych i ich modyfikacji oraz pomagali pracownikom Instytutu, jak i studentom, w organizacji różnych przedsięwzięć. Jednakże od czasu zmiany dyrekcji Instytutu, Rada Interesariuszy Zewnętrznych nie działa w sposób zorganizowany. Od kilku lat nie są prowadzone jej spotkania oraz nie są zasięgnięte informacje nt. zapotrzebowania rynku pracy i ewentualnych zmian w programie studiów. Ostatni raz takie konsultacje miały miejsce 4 lata temu na etapie tworzenia programu studiów. Jednocześnie, jak wynika z informacji przedstawionych ZO PKA, zdiagnozowane potrzeby rynku pracy były impulsem do rozwoju zajęć „Spory w filozofii” oraz wprowadzenia debat oksfordzkich. Ponadto w efekcie rozpoznanego zapotrzebowania rynku pracy na absolwentów o wysokich kompetencjach językowych, w programie kształcenia położono nacisk na zajęcia językowe oraz translatoria.

Realizacja praktyk studenckich

Osobnym elementem współpracy Instytutu Filozofii z otoczeniem zewnętrznym są praktyki zawodowe. Program studiów pierwszego stopnia przewiduje jako obowiązkowe ciągłe praktyki zawodowe w wymiarze 40 godzin. Realizowane są one jednak formalnie jako wymagany przepisami uczelni element programu (bez przekonania opiekunów kierunku o potrzebie ich realizacji w procesie kształcenia filozofów). Wśród kierownictwa Instytutu Filozofii nie ma jasności, co do tego, czym miałyby się zajmować praktykant na praktykach w ramach kierunku „filozofia”. Również sylabus praktyk w sposób dość lakoniczny wskazuje jedynie na ogólne efekty kształcenia (np. zna zakres posiadanej wiedzy, rozumie potrzebę ciągłego uczenia się i rozwoju zawodowego, efektywnie organizuje własną pracę i ocenia sposób jej zaawansowania). Podstawą zaliczenia praktyk jest dziennik praktyk, w którym pracodawcy wystawiają pisemną opinię nt. studenta. Nie oceniają, jednak, czy osiągnięto zakładane efekty kształcenia (co częściowo powodowane jest tym, że ich nie znają, oraz że sformułowane są one w sposób bardzo ogólny). Nie przewidziano narzędzia, w którym pracodawcy mogliby oceniać, czy student osiągnął konkretne efekty kształcenia/umiejętności.

Osobną kwestią jest bardzo krótki okres praktyki (zaledwie 40 godzin), rodzący wątpliwości co do możliwości nabycia przez studentów odpowiednich kompetencji. Wszystkie te elementy sprawiają, że praktyki na kierunku „filozofia” traktowane są jako obowiązek (wynikający z Zarządzenia Rektora), a nie korzystny dla studenta element kształcenia. Potwierdzili to zarówno koordynatorzy praktyk z ramienia Instytutu Filozofii, jak i studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA. Wobec braku jasnego pomysłu na praktyki należałoby się zastanowić, czy w obecnej formie powinny być one obowiązkowym elementem programu studiów. W tej kwestii warto spojrzeć na doświadczenia współpracy z rynkiem pracy innych polskich jednostek prowadzących kształcenie na kierunku „filozofia”, które w sposób skuteczny i interesujący dla studentów i otoczenia społeczno-gospodarczego potrafią wskazać na pola wspólnych działań. W tym aspekcie przydatne może być także prześledzenie losów absolwentów kierunku „filozofia” w skali kraju, co może wygenerować pomysły co do obszarów potencjalnej współpracy Instytutu Filozofii z zewnętrznymi podmiotami.

Instytut Filozofii współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym korzystając z formalnych umów z interesariuszami zewnętrznymi, jak i w sposób nieformalny. Według informacji przedstawionych ZO PKA podpisane są umowy o współpracy z dwoma podmiotami (Fundacją Urban Forms – na poziomie Instytutu oraz Kinem Charlie – na poziomie Wydziału), natomiast współpraca z wieloma innymi partnerami zewnętrznymi opiera się na nieformalnych rozwiązaniach. W spotkaniu interesariuszy zewnętrznych z ZO PKA uczestniczyli przedstawiciele tych instytucji podkreślając, że są zadowoleni ze współpracy z Instytutem Filozofii.

Monitoring losów absolwentów kierunku „filozofia” realizowany jest obecnie na poziomie centralnym Uczelni przez Akademickie Biuro Karier (od 2017 roku). Wcześniej osobne badanie prowadził powołany na poziomie Wydziału Filozoficzno-Historycznego Zespół ds. Monitorowania Losów Absolwentów, w którego skład wchodził przedstawiciel kierunku. Zrezygnowano jednak z praktyki podwójnego ankietowania absolwentów na rzecz badania realizowanego na poziomie centralnym przez ABK. Od tego czasu, jak wynika z informacji przekazanych ZO PKA przez członków Zespołu ds. Monitorowania Losów Absolwentów,

zespół ten w praktyce nie działa. Nie są prowadzone żadne cykliczne spotkania nt. wyników badania absolwentów realizowanych przez ABK. Obecnie główne informacje na temat losów absolwentów kierunku „filozofia” zbierane są w sposób nieformalny poprzez prywatne kontakty. Jak podkreśliła podczas spotkania z ZO PKA kadra Instytutu Filozofii, podyktowane jest to przede wszystkim małą liczbą osób kończących studia na kierunku.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka prowadzi współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym na kilku płaszczyznach, jednak nie jest ona w pełni wykorzystywana. Już w raporcie samooceny wskazano jako słabą stronę: *Trudności w dostosowaniu oferty dydaktycznej do dynamicznie zmieniających się potrzeb środowiska zewnętrznego związane z niewystarczającym systemem monitoringu zapotrzebowania rynku pracy na określone kwalifikacje zawodowe*. Potwierdzają, to obserwacje z wizytacji ZO PKA. Władzom Instytutu Filozofii brakuje pomysłu na wykorzystanie informacji nt. potrzeb rynku pracy w doskonaleniu programu kształcenia. Uprawianą dyscyplinę postrzegają jako naturalnie niezależną do potrzeb rynku pracy. Przekłada się to przede wszystkim na sposób zorganizowania i przeprowadzania praktyk studenckich, które program studiów przewiduje jako obowiązkowe, a które realizowane są bez przekonania, co do ich korzyści w procesie kształcenia filozofów. Potwierdziła to zarówno kadra Instytutu Filozofii, jak i studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA.

Mocne strony:

- Faktyczna ścisła i długoletnia współpraca z Fundacją Urban Forms i Kinem Charlie,
- Realizowanie zajęć/modułów odpowiadających na częściowo zdiagnozowane potrzeby rynku pracy (debaty oksfordzkie, spory filozoficzne, translatoria).

Słabe strony:

- Niskie przekonanie co do sensowności praktyk zawodowych na kierunku „filozofia” przy jednoczesnym ich kontynuowaniu. Przekłada się to na ich niską jakość, co potwierdzają opinie studentów,
- Niski godzinowy wymiar praktyk (40h), co rodzi wątpliwości co do możliwości zdobycia odpowiednich kompetencji w tak krótkim czasie,
- Ogólne i lakoniczne określenie efektów kształcenia dla praktyk zawodowych, co niesie konsekwencje w postaci niemożności określenia ich celu oraz weryfikacji tych efektów przez pracodawców,
- Pracodawcy nie są zaangażowani w ocenę efektów kształcenia na praktykach (reperkusja sposobu sformułowania efektów, a także braku prostego narzędzia dla takiej oceny).

Dobre praktyki

Zalecenia

Na zalecenia składają się:

1. Weryfikacja przyjętej formuły prowadzenia praktyk zawodowych.

Jeżeli praktyki studenckie pozostaną obowiązkowym elementem programu studiów należy:

- a. Przeformułować sylabus praktyk, konkretyzując efekty kształcenia, które ma osiągnąć student,
  - b. Zaangażować pracodawców w ocenę faktycznego osiągnięcia tych efektów przez praktykantów, zapewniając im proste narzędzie takiej oceny (np. w formie tabelarycznej, gdzie w skali lub 0-1, będą mogli oni ocenić czy efekty te zostały osiągnięte). Narzędzie to powinno stanowić uzupełniającą dokumentację praktyk.
2. Zacieśnienie podejmowanych przez nauczycieli akademickich i studentów działań z rynkiem pracy poprzez wykorzystanie poszukiwanych przez pracodawców kompetencji (m.in. zdolności logicznego myślenia, analizy, argumentacji, wyszukiwania informacji, syntezy).
  3. Przywrócenie praktyki konsultowania zmian w programie studiów z interesariuszami zewnętrznymi.

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Stopień umiejdzynarodowienia kształcenia na kierunku „filozofia” jest bardzo wysoki. Instytut Filozofii jako element wspólnoty Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego stwarza studentom kierunku „filozofia” bardzo dobre warunki, które umożliwiają umiejdzynarodowienie ich procesu kształcenia, szczególnie poprzez kontakty z partnerami zagranicznymi oraz wymianę studentów i pracowników, a także możliwości do nauki języków obcych. Umiejdzynarodowienie jest jednym z najbardziej znaczących pierwiastków misji i strategii Uczelni i Wydziału, dla realizacji której Instytut Filozofii podjął zakrojone na szeroką skalę działania w zakresie współpracy z pracownikami i wydziałami humanistycznymi z innych państw, także tych niezrzeszonych w Unii Europejskiej.

Warunkiem ukończenia studiów pierwszego stopnia jest znajomość nowożytnego języka obcego na poziomie biegłości B2. Egzamin końcowy składa się z części pisemnej i ustnej. Lektoraty z języka nowożytnego są prowadzone na drugim roku studiów pierwszego stopnia, ponieważ na pierwszym roku studenci uczestniczą w lektoracie z języka starożytnego. Nauka i praktyka swobodnego posługiwania się językiem obcym, na którą szczególny nacisk położono na studiach drugiego stopnia (dwa rodzaje translatorium, seminarium obcojęzyczne) prowadzona jest według standardów europejskich. Studia drugiego stopnia kształcą znajomość nowożytnego języka obcego umożliwiającą samodzielne pisanie i tłumaczenie tekstów filozoficznych. Podejmowane podczas lektoratów tematy nie są powiązane z ocenianym kierunkiem studiów, co wynika z prowadzenia ich przez jednostkę ogólnouczelnianą, organizującą zajęcia z języków obcych dla studentów z różnych kierunków studiów. Pracownicy Instytutu Filozofii nieustannie doskonalą swoje kompetencje dydaktyczne uczestnicząc w kursach i szkoleniach. W dziedzinie umiejdzynarodowienia działania te zaowocowały prowadzeniem zajęć w językach obcych (angielskim, francuskim, niemieckim) dla studentów oraz organizacją międzynarodowych letnich seminariów studentów, doktoratów i młodych pracowników. Instytut Filozofii dba o wysoki poziom zajęć w języku obcym.

Translatoria mogą prowadzić osoby, które mają doświadczenie translatorskie. Zajęcia obcojęzyczne mogą zgłaszać wykładowcy posiadający doświadczenie kilkumiesięcznego naukowego wyjazdu zagranicznego lub legitymujący się egzaminem językowym na poziomie profesjonal lub TEOFL.

Internacjonalizacji procesu kształcenia służy uczestnictwo w programach międzynarodowych, a szczególnie w programie Erasmus+. W działaniach tych uczestniczą zarówno studenci, jak i nauczyciele akademicy. Oferta wyjazdu na studia za granicą jest bardzo szeroka. Instytut Filozofii dąży do intensywnej i ścisłej współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, czego wyrazem są podpisane w tym zakresie umowy. Realizując postulat mobilności studenci mają możliwość skorzystania z wyjazdów zagwarantowanych 45 umowami. W ramach programu Erasmus+ podpisano umowy z uniwersytetami z następujących państw: Portugalia, Hiszpania, Francja, Włochy, Niemcy, Słowacja, Czechy, Turcja, Słowenia, Bułgaria, Rumunia, Szwecja, Finlandia, Litwa. Ponadto studenci wydziału mogą korzystać z ofert wynikających z umów zawartych z placówkami mieszczącymi się poza Europą, na przykład w ramach programu Erasmus Mundus. Formalna współpraca Wydziału rozwija się też w oparciu o podpisane umowy dwustronne w tym również umowy wydziałowe z wybranymi uniwersytetami Białorusi, Kanady, Kazachstanu, Niemiec, Japonii i Ukrainy. Instytut Filozofii wykorzystuje szczególnie umowy zawarte z uniwersytetami wybranych krajów Europy oraz Turcji, m. in. w: Madrycie, Santiago de Composteli, Bonn, Bremie, Frankfurcie nad Odrą, Nantes, Javaskyla i Isparcie. Programy międzynarodowe w znacznym stopniu realizowane są również dzięki kontaktom indywidualnym.

Instytut Filozofii wspiera mobilność studentów przez rozpowszechnianie informacji o programach wymiany międzynarodowej wśród studentów oraz indywidualne konsultacje przed i po wyjeździe. Trzeba podkreślić, że cały system jest dostępny bez jakichkolwiek przeszkód dla studentów. Informacje na temat wymian w ramach programów Most i Erasmus+ umieszczone są na stronie internetowej Wydziału lub na stronach Instytutu Filozofii. Informacje o przygotowanej ofercie programu Erasmus wysyła do studentów Biuro Współpracy z Zagranicą najczęściej formą elektroniczną lub poprzez kolportaż ulotek. Studenci zgłaszają się również elektronicznie. Pomocą chętnie służą studentom koordynatorzy programu Erasmus – koordynator wydziałowy i koordynator kierunkowy. Koordynatorzy wraz z członkami powołanej komisji rekrutacyjnej analizują złożone dokumenty i przeprowadzają rozmowy kwalifikacyjne. Rozmowa prowadzona jest w języku obcym. Warunkiem uczestnictwa jest znajomość języka i średnia co najmniej 3,5.

Z powodu małej liczby studentów liczba wyjeżdżających z kierunku „filozofia” nie jest wysoka. W ramach programu Erasmus z wyjazdów zagranicznych skorzystali: w roku 2013/2014 dwaj studenci (instytucja przyjmująca: Universidade de Coimbra i Universidade de Santiago de Compostela); w roku 2014/2015 jedna studentka (Universidade de Santiago de Compostela); 2015/2016 trzy osoby (Vytautas Magnus University Kowno, Universidad Complutense Madrid 2x); 2016/2017 jeden student (Universidade de Santiago de Compostela). W ramach programu Erasmus Mundus w roku 2014/2015 wyjechała jedna studentka na Universidad Piura w Peru. Studenci korzystają również z programu praktyk zagranicznych oferowanych w ramach programu Erasmus+. W roku 2013/2014 takie praktyki odbyła w Londynie jedna studentka.

Nauczyciele akademicy, dzięki bardzo dobrym kompetencjom w zakresie znajomości języków obcych, prowadzą w nich zajęcia dydaktyczne. Z oferty zajęć w językach obcych pracowników Instytutu Filozofii dla studentów programu Erasmus w latach 2013-2018 skorzystało 151 studentów zagranicznych.

W ramach możliwości wymiany do Instytutu Filozofii przyjeżdżają z wykładami profesorowie z innych państw. W przeciągu ostatnich lat w ramach programu Erasmus wykłady w Instytucie Filozofii prowadziło 9 profesorów: z Hiszpanii (cztery osoby) Niemiec (trzy osoby) oraz z Finlandii i Wielkiej Brytanii.

Współpraca naukowa i badawcza Instytutu Filozofii z zagranicznymi partnerami jest bardzo bogata. Pracownicy Instytutu Filozofii realizują międzynarodowe projekty badawcze. W ramach współpracy bilateralnej z instytucjami zagranicznymi w latach 2013-2018 zorganizowano lub wsparto aktywnym udziałem pracowników Instytutu Filozofii kilka międzynarodowych konferencji naukowych. Przykładem może być konferencja Ethical Educatin/Etische Bildug/Edukacja etyczna – Łódź 2016, czy też Models of moral education and their Further development – Warszawa 2017.

W proces umiędzynarodowienia studenci wprowadzani są nie tylko na poziomie nauki języka, ale także na poziomie badań naukowych, czego przejawem jest ich aktywny udział w organizacji różnych inicjatyw o charakterze międzynarodowym, na przykład konferencji naukowych. Dobra znajomość języka obcego umożliwia studentom prowadzenie działań mających na celu pozyskanie środków zewnętrznych na wyjazdy zagraniczne z instytucji współpracujących z Instytutem Filozofii. W ten sposób skorzystała z oferty Fundacji Urban Forms w 2014 r. jedna studentka, jadąc do Weimaru wzięła udział w panelu dyskusyjnym organizowanym przez Uniwersytet Bauhaus i Galerię ACC. Później uczestniczyła w forum kulturowym w Dreźnie.

W ramach wizytacji ZO, odnotowano wykorzystywanie obcojęzycznej literatury do przygotowywania prac dyplomowych. Prace dyplomowe mogą być pisane w językach obcych. Również w ramach kursów i wykładów monograficznych do studiowania zalecane są publikacje i artykuły w językach obcych łatwo dostępne w zasobach bibliotecznych Uczelni.

W Instytucie Filozofii wydawanych jest pięć czasopism (dwa tymczasowo zawiesiły działalność) oraz „Biuletyn Instytutu Filozofii”. Najbardziej znaczące jest międzynarodowe czasopismo, wydawane w języku angielskim „Bulletin of the Section of Logic” (najwyżej punktowane na FWH). W czasopismach wydawanych przez Instytut Filozofii publikują również obcokrajowcy.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Instytut Filozofii stwarza bardzo dobre warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci są skutecznie informowani o programach wymian akademickich i z nich korzystają. Szeroko zakrojona współpraca z uczelniami europejskimi i poza europejskimi wzbogaca ofertę dydaktyczną i umożliwia ciągły rozwój kierunku filozofia. Część obowiązkowych zajęć prowadzona jest w językach obcych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Bazę naukową i dydaktyczną stanowią pomieszczenia znajdujące się w kompleksie budynków zlokalizowanych przy ulicach: Narutowicza 65, Lindleya 3/5, Lindleya 5, położonym centralnie i w związku z tym łatwo dostępnym z różnych stron miasta. Do dyspozycji Instytutu Filozofii pozostaje 5 dużych sal dydaktycznych (22-34 miejsc), pracownia komputerowa (14 miejsc oraz 10 stanowisk komputerowych), aula (120 miejsc), jak również 4 sale seminaryjne w dyspozycji czterech katedr (10-12 miejsc) i pokój dla doktorantów (12 miejsc). Dwie sale dydaktyczne (32 i 34 miejsca) posiadają rzutniki multimedialne, dwie sale wyposażono w tablice interaktywne. Jednocześnie istnieje możliwość używania przenośnego sprzętu multimedialnego w pomieszczeniach, gdzie go nie zainstalowano. Ponadto katedry posiadają na swoim wyposażeniu aparat fotograficzny, komputery stacjonarne, laptopy, tablety, przenośny projektor, urządzenia wielofunkcyjne i drukarki. Sprzęt ten może być również wykorzystywany do celów dydaktycznych. Oceniana jednostka posiada pełne zaplecze dla pracy naukowej nauczycieli akademickich i realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku prowadzonym o profilu ogólnoakademickim.

W całym obiekcie istnieje stały dostęp do Internetu poprzez sieć Wi-Fi, stałe łącza internetowe w pracowni komputerowej oraz w bibliotece. Studenci mogą korzystać z bezpłatnego pakietu Office 365 on-line. Sprzęt w pracowni komputerowej jest przestarzały. Dlatego Władze Instytutu planują całkowitą modernizację pracowni. Tymczasem rozważane jest przeniesienie zajęć z informatyki do lepiej wyposażonej pracowni w Instytucie Historii i stworzenie w przyszłości nowoczesnej pracowni wydziałowej.

Omawiany kompleks budynków jest po remoncie i modernizacji. Przystosowano go dla potrzeb osób z niepełnosprawnością - jest winda, są podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz odpowiednio wyposażona toaleta. Ciągi komunikacyjne są przestronne i wygodne. Dokładny przegląd infrastruktury technicznej oraz hospitacje zajęć dydaktycznych potwierdziły ogólnie bardzo dobre warunki do prowadzenia zajęć w Instytucie Filozofii. Baza dydaktyczna i naukowa spełnia wymogi przepisów BHP. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym zwracali uwagę na niekomfortową, niską temperaturę w części sal dydaktycznych.

7.2.

Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, do jakich mają dostęp studenci kierunku „filozofia” znajdują się w Bibliotece Humanistycznej, będącej jedną z dwóch

bibliotek Wydziału Filozoficzno-Historycznego, obok Biblioteki Historycznej. Biblioteka Humanistyczna obsługuje cztery jednostki znajdujące się w kompleksie Narutowicza 65, Lindleya 3/5, Lindleya 5: Instytut Archeologii, Instytutu Etnologii, Instytutu Filozofii, Katedrę Historii Sztuki. Biblioteka Humanistyczna posiada 65272 wol., w tym: 53234 wol. wydawnictw zwartych, 12006 wol. wydawnictw ciągłych i 32 wol. zbiorów specjalnych. Zbiory są uzupełniane na bieżąco poprzez kupno, dary, wymianę krajową i zagraniczną. Biblioteka nie posiada własnego budżetu, tak więc zakupy dokonywane są z funduszu dziekańskiego oraz ze środków statutowych, jakimi dysponują jednostki, oraz z grantów pracowników i studentów. Koordynacją zakupów zajmuje się Komisja Biblioteczna. Zespół Oceniający PKA podczas wizyty w Bibliotece stwierdził, że w zbiorach Biblioteki Humanistycznej znajduje się bogato wyposażony księgozbiór filozoficzny, w skład którego wchodzi zarówno korpus klasyki filozoficznej, jak i podręczniki oraz najnowsza literatura filozoficzna. Biblioteka jest najnowocześniejszą placówką tego typu na Uniwersytecie Łódzkim. Studenci i pracownicy mają wolny dostęp do części księgozbioru i mogą z niego korzystać na miejscu lub wypożyczać. Książki oznaczone paskiem czerwonym przeznaczone są do korzystania tylko na miejscu, a paskiem niebieskim do wypożyczania na zewnątrz. W Bibliotece znajduje się 14 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, jak również działa bezprzewodowa sieć WI-FI. W przedsionku biblioteki znajduje się urządzenie wielofunkcyjne, pozwalające na odpłatne skanowanie i kopiowanie materiałów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszyscy upoważnieni do korzystania z biblioteki mają dostęp do zasobów wszystkich bibliotek na uczelni, tzn. do Biblioteki Uniwersyteckiej i sieci 71 bibliotek zakładowych. W praktyce oznacza to ponad 3,6 mln wol., w tym zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej obejmujące ponad 2,6 mln wol. (w tym m.in. 1,5 mln wydawnictwa zwarte ok. 0,6 mln wol. wydawnictwa ciągłe) i ok. 1 mln zbiorów bibliotek zakładowych. Ponadto czytelnicy mają dostęp do ok. 43 tys. książek Biblioteki Cyfrowej, ok. 25 tys. książek w Repozytorium, ok. 212 tys. książek elektronicznych, ponad 13 tys. czasopism elektronicznych i 120 dostępnych baz, w tym m.in.: Cambridge Journals, Web of Science, Wiley Online Library, Current Contents, eBook Academic Collection-EBSCOhost, SCOPUS, SpringerLink. Zdigitalizowano również katalog kartkowy, obejmujący ponad 1,6 mln kart, dzięki czemu można poszukiwać źródeł i zamawiać książki przez Internet w ramach sieci komputerowej Uczelni oraz poza siecią uniwersytecką. Niestety Biblioteka Humanistyczna ma nieco ograniczony czas pracy i dostępna jest w poniedziałki i środy 9.00-15.00, wtorki i czwartki 10.00-17.00 oraz w piątek 9.00-14.00. Natomiast Biblioteka Uniwersytecka ma dogodnie dla czytelników godziny pracy – wypożyczalnia, czytelnia, katalogi oraz informacja naukowa czynne są od poniedziałku do soboty 8.00-20.00 i w niedzielę 9.00-14.00. Zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne są odpowiednie do realizacji procesu kształcenia i prowadzenia badań naukowych na ocenianym kierunku, zapewniają też warunki, aby studenci niepełnosprawni mogli w pełni uczestniczyć w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

7.3.

Instytut Filozofii znajduje się od dwóch lat w nowej siedzibie, spełniającej wszystkie normy przewidziane dla obiektów dydaktycznych. Natomiast słabą stroną jest wyposażenie sali komputerowej, wymagającej już teraz sporej modernizacji. Władze Instytutu mają plan zakupu

nowego sprzętu i oprogramowania GNU/Linux i LibreOffice. Zamierza się również wyposażyć salę komputerową w rzutnik multimedialny. Studenci mogą zgłaszać wszelkie uwagi i potrzeby dotyczące bazy dydaktycznej i naukowej przez swoich przedstawicieli w Radzie Instytutu. Nie zapewniono natomiast możliwości zgłaszania uwag poprzez anonimowe badanie ankietowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Baza dydaktyczna i naukowa, pozostająca w dyspozycji Instytutu Filozofii, jest dobrej jakości – umożliwia prowadzenie badań naukowych i procesu dydaktycznego, zapewniając pełną realizację zakładanych efektów kształcenia. Biblioteka Humanistyczna i Biblioteka Uniwersytecka spełniają oczekiwania studentów i kadry naukowo-dydaktycznej. Istnieje dostęp do wszystkich książek i czasopism niezbędnych w procesie dydaktycznym, w tym do literatury zalecanej w sylabusach przedmiotów. Działania na rzecz aktualizacji i rozwoju infrastruktury są podejmowane sukcesywnie. Władze Wydziału oraz Instytutu są świadome konieczności stałych działań na rzecz doskonalenia infrastruktury naukowo-dydaktycznej i podejmują takie działania.

Dobre praktyki

Zalecenia

Systemowa ocena infrastruktury dydaktycznej i naukowej przy aktywnym współudziale studentów.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO podkreślali wsparcie ze strony nauczycieli akademickich, którzy motywują ich do osiągnięcia lepszych wyników w nauce. Ze wsparcia korzystają przede wszystkim w trakcie zajęć i na dyżurach, ale również za pośrednictwem poczty elektronicznej, bądź nawet telefonicznie. Dla każdego rocznika jest wyznaczany opiekun roku. Posiadający dobre wyniki w nauce studenci mogą ubiegać się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które jest jednym z elementów systemu pomocy materialnej.

Studenci mają pełny dostęp do informacji dotyczących sposobu ubiegania się o pomoc materialną oraz wymaganych dokumentów. Nie wskazali na żadne uchybienia w tym kontekście, uznając wsparcie ze strony uczelni za odpowiadające ich potrzebom.

Istotnym elementem systemu wsparcia jest dziekanat, w którym studenci mogą składać podania i odbierać dokumenty. W sekretariacie Instytutu dowiadują się na temat bieżących

spraw takich jak plan i rozkład zajęć, obecność nauczyciela akademickiego, czy działalność koła naukowego. Wsparcie pracowników studenci uznali za pełne, lecz wskazali na brak wystarczających i aktualnych informacji na stronie Jednostki. Przykładowo zmieniła się procedura dotycząca wznawiania studiów, a na stronie nie było stosownych dokumentów. Godziny otwarcia sekretariatu i dziekanatu są dopasowane do potrzeb studentów. Zwrócili oni uwagę na to, że nawet poza godzinami przyjęć pracownicy odbierają telefony umożliwiając wszelkie konsultacje.

W realizacji obowiązkowych praktyk studenci mogą liczyć na wsparcie opiekuna praktyk. Na wspólnych spotkaniach student z opiekunem szukają miejsc, w których mogą realizować praktyki zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Żeby zaliczyć praktykę trzeba przedstawić dzienniczek praktyk wraz z opinią opiekuna z ramienia pracodawcy. O ile studenci są usatysfakcjonowani w zakresie wsparcia ze strony Jednostki, o tyle uznają praktyki za niewnoszące korzyści do ich rozwoju.

Studenci mają świadomość, że jeśli chcieliby zdobyć uprawnienia nauczycielskie to mogą skorzystać z oferowanych przez uczelnię kursów, jednak wśród osób na spotkaniu z ZO PKA nie było osób tym zainteresowanych. ZO PKA docenia informowanie studentów o możliwości zdobycia dodatkowych uprawnień.

Uczelnia oferuje studentom możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze, stosując zasady podobne przy aplikowaniu o granty NCN. Wynikiem grantu powinna być publikacja lub wystąpienie konferencyjne.

Studenci wizytowanego kierunku zaangażowani są w prace Koła Naukowego Filozofii – IDEA. Członkowie koła zorganizowali m. in. zlot filozoficzny (podczas którego odbyło się niemal 120 wystąpień, także gości z zagranicy i członków koła), łódzkie warsztaty filozoficzne „Humanizma posthumanizm”, spotkania popularnonaukowe (np. 19 stycznia 2019 r. – „Platon i Kant, czy idealista musi wierzyć w duchy”) oraz otwarte spotkania „Zmagania z filmem”, w trakcie których odbywają się projekcje filmów, a następnie dyskusja wątków filozoficznych.

W Jednostce dopiero od niedawna działa Wydziałowa Rada Samorządu Studentów. W jej skład bezpośrednio nie wchodzi żaden przedstawiciel wizytowanego kierunku, ale Rada pośrednio stara się angażować w swoje prace osoby ze wszystkich kierunków prowadzonych w Jednostce.

Swoją ofertę dla studentów przygotowuje także Biuro Karier, które wspiera ich w zakresie doradztwa zawodowego oraz prowadzi różne programy: „Staż na start” – możliwość skorzystania z płatnych staży dla studentów finansowanych ze środków unijnych czy „Kreator kariery”, który zapewnia pomoc w wejściu na rynek pracy, wsparcie coacha kariery oraz doradcy zawodowego (w obu nie brali udziału studenci wizytowanego kierunku). Biuro Karier prowadzi także Akademię kompetencji, czyli tydzień szkoleń. Szkolenia są proponowane przez pracodawców i wybierane na podstawie ankiety przez studentów (z tego również nie korzystali studenci wizytowanego kierunku). Na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego corocznie organizowane są Targi Pracy skierowane do wszystkich studentów – bierze w nich udział 40-50 pracodawców i około 4-6 tysięcy studentów. Organizowane są także mniejsze szkolenia dla studentów, dla grup 5-10 osób, najczęściej z kompetencji miękkich, z których może skorzystać każdy zainteresowany. Biuro Karier jest odpowiedzialne także za monitorowanie karier absolwentów, ale przygotowane i udostępnione Zespołowi oceniającemu

zestawienie dotyczy wszystkich kierunków prowadzonych w ramach Wydziału, więc uniemożliwia wyciągnięcie wniosków dotyczących konkretnego kierunku.

Na Uczelni działa Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych, który wraz ze współpracownikami oferuje szerokie wsparcie skierowane do studentów z niepełnosprawnościami. Już w momencie rekrutacji na studia kandydaci mogą zapoznać się z informacją o wsparciu dla osób z niepełnosprawnością. W momencie dostarczenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności organizowane jest spotkanie indywidualne ustalające oczekiwania studenta. Po rozmowie z pracownikiem biura (a w razie potrzeby także z psychologiem) proces dydaktyczny jest dostosowywany do potrzeb studenta z niepełnosprawnością – wystawiana jest opinia z prośbą do nauczycieli akademickich o odpowiednie wsparcie, zawierająca opis niezbędnej pomocy indywidualnej (przykładowo – zwiększony druk, potrzeba wprowadzenia przerwy w zajęciach). Zajęcia z wychowania fizycznego oraz językowe są również odpowiednio dopasowywane. Osobom z niepełnosprawnościami, które tego potrzebują, zapewniany jest transport z domu na uczelnię, jak też tłumacz języka migowego. Aktywizacją i integracją studentów z niepełnosprawnościami zajmuje się Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Studentów i Absolwentów Uczelni.

8.2.

Studenci nie mają możliwości zgłaszania uwag, które mogłyby służyć rozwojowi i doskonaleniu systemu wspierania oraz motywowania studentów w sposób inny niż nieformalny, bądź poprzez bezpośrednie rozmowy z opiekunem roku. ZO PKA, mimo istnienia nieformalnych sposobów, które mogą sprawdzać się przy dobrym kontakcie między studentami a nauczycielami akademickimi, rekomenduje wprowadzenie możliwości anonimowego zgłaszania uwag przez studentów, np. dotyczących pracy dziekanatu, całej kadry wspierającej proces kształcenia, programu studiów, infrastruktury itp. .

Informacje niezbędne z punktu widzenia studentów dostępne są na stronie internetowej Jednostki oraz Uczelni, a najważniejsze przekazywane są przez pocztę elektroniczną bezpośrednio do studentów. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że w razie występowania nieścisłości mogą korzystać ze wsparcia pracowników administracji, którzy natychmiast wyjaśniają wątpliwości.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia odpowiada potrzebom studentów i można ją ocenić, uwzględniając specyfikę Jednostki, jako „w pełni”. Studenci są zadowoleni ze wsparcia ze strony nauczycieli akademickich oraz pracowników dziekanatu i sekretariatu Instytutu, korzystają z pomocy opiekuna praktyk. Istotnym elementem tego systemu jest opiekun roku. Wartą podkreślenia dobrą praktyką jest możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze. Studenci mają możliwość zaangażowania się w działalność kół naukowych oraz skorzystać z oferty Biura Karier. ZO rekomenduje rozważenie wprowadzenia regularnych badań ewaluacyjnych umożliwiających rozwój i doskonalenie systemu wspierania i motywowania studentów.

Dobre praktyki

Możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze.

Zalecenia

1. Weryfikacja informacji dostępnych na stronie, tak by znajdowały się tam aktualne akty prawne dotyczące studentów.
2. Wprowadzenie możliwości anonimowego zgłaszania uwag mogących służyć rozwojowi i doskonaleniu systemu wspierania oraz motywowania studentów (m. in. pracy dziekanatu i sekretariatu).

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
<p>Rolę interesariuszy wewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia, należy ocenić jako pełną. W przypadku interesariuszy zewnętrznych to udział ten wymaga uszczegółowienia, należy też silnie zaangażować ich przedstawicieli w przedmiotowe procesy.</p> <p>(...)</p> <p>Rekomendowane jest usystematyzowanie działań, które pozwolą na wypracowanie spójnego systemu pozyskiwania informacji od pracodawców na temat sytuacji zawodowej absolwentów, a w szczególności ich mocnych i słabych stron.</p>	<p>Podjęmowane dotychczas wspólne działania z interesariuszami zewnętrznymi koncentrowały się wokół organizacji konferencji, paneli dyskusyjnych, realizacji warsztatów edukacyjnych, wykładów gościnnych, czy praktyk zawodowych. W 2012 roku powołano Radę Interesariuszy Zewnętrznych przy Instytucie Filozofii, a ponadto w ramach Wydziału Zespół ds. Komercjalizacji oraz Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym i Pracodawcami, jednakże obecnie jednostka nie organizuje cyklicznych spotkań w wspomnianym gronie, a wymiana informacji oraz pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych na temat realizowanego programu kształcenia zapewniana jest przez doraźne spotkania z nimi (indywidualne konsultacje nauczycieli akademickich z interesariuszami, podczas których proszeni byli o ocenę realizowanego programu oraz zgłaszanie propozycji modyfikacji programowych).</p>
<p>Zespół Oceniający zaleca jednak opracowanie planu działań Komisji ds. Jakości Kształcenia w krótkim i średnim okresie, bardziej precyzyjne zdefiniowanie</p>	<p>Opracowano matrycę wdrażania polityki zarządzania jakością kształcenia określającą zakładany dla poprawy jakości kształcenia cel, działania prowadzące do jego</p>

<p>roli poszczególnych interesariuszy oraz objęcie polityką jakości badań naukowych.</p>	<p>osiągnięcia oraz podmiot odpowiedzialny za ich realizację.</p>
<p>Jak dotąd nie w pełni wykorzystano współpracę z absolwentami. Dlatego należy opracować wiarygodny system monitorowania losów absolwentów.</p>	<p>Gromadzone za pomocą ankiet opinie absolwentów kierunku uzupełniane są doraźnie pozyskiwanymi informacjami z prowadzonych przez Wydział portali społecznościowych oraz od nauczycieli akademickich utrzymujących kontakt z absolwentami.</p>